

Subkultura

Tramping a tramská kultura ve 20. století

O subkulturách se toho začíná hojně psát až v 70. letech 20. století s nástupem Punku. Definice subkultury dle sociologa Dicka Hebdige je založena na základě stylu a jakéhosi identitního balíčku, jenž obsahuje vše od společně sdílené ideologie po styl oblečení. Na styl oblečení se pak zaměřuje žurnalista Nik Cohn ve své průkopnické práci „There are no gentleman today“ (1971).

V poválečných letech se pak v masmédiích psalo o subkulturách jako o gangsterských partičkách, skupinách společensky nebezpečných náctiletých vandalů. Tuto optiku média až na výjimky neopustila dodnes. Z podobných východisek vycházeli jedni z prvních akademiků studia subkultur, soustředění kolem birminghamského Centra pro studium současné kultury, jen je otočili. V mods nebo pankáčích viděli odvážné bojovníky proti společenskému statu quo a předvoj revoluce.

Marxisticky zaměření vědci si pak z autonomních projevů dělnické třídy udělali hrdiny vlastní války a přehlíželi fakt, že pro mnohé ze členů je život v subkulturách jen volnočasovou aktivitou či součástí přechodu do dospělosti.

V novém tisíciletí se představa subkultur jako společenské resistance opouští a mluví se o postsubkulturálních studiích. Ty operují s termínem městských či nových „Kmenů“ (neotribalism). Studuje se vliv médií na formování kmenů i to, jak internet vymazal prostorové či společenské rozdíly při aktivitách subkultur.

Tramping

O tomto subkulturním směru netřeba psát sáhodlouhé eseje neboť snad téměř každý obyvatel České a Slovenské republiky o něm alespoň jednou za život slyšel. Tramping je čistě československou záležitostí, která jinde ve světě nemá obdoby. Snad už jen pro upřesnění pár vět o tomto fenoménu jako takovém.

Začátky Tramingu můžeme datovat již ke konci První světové války, kdy se o jeho vznik zasloužili vojáci jenž dezertovali a byli nuceni přežít v lesích v nehostinných podmínkách. Ovšem tramping jako takový nabyl svého významu později až v dobách První republiky. Téměř snad každý pátek bylo možno na nádražích vidět skupinky lidí s „Usárnou“ či „Teletem“ na zádech, oblečených v jehličácích, battledressech často i s žebřadlem či kytarou přes rameno. Tyto skupinky tzv. Trampů se vydávaly do přírody ať už za nějakým tím dobrodružstvím, výletem ale často i za únikem před normalizační šedí a perzekucí socialistického režimu. Jedná se tak o největší neorganizovanou subkulturní skupinu, kterou spojovala láska k přírodě a často i především k hudbě, jenž šla často s touto aktivitou ruku v ruce. Čím více se snažil režim o získání kontroly a nejlépe vymícení tohoto „trendu“, tím více získával Tramping na popularitě. Omezování Tramingu začalo již v roce 1931 vydáním tzv. Kubátova zákona, který zakazoval společné pobývání osob různého pohlaví v chatách, stanech apod. Na protest proti tomuto zákonu se v Praze – Vinohradech údajně sjelo až na sto padesát tisíc trampů.

Dalším takovýmto razantním zákrokem VB byl tzv. „Krvavý potlach“ (potlach – odvozen od slova „tlachat“, setkání spřátelených trampů jednou ročně s osadou, jenž tímto mimo jiné slaví narozeniny od svého založení a fungování – osada – spolek trampů), kdy v Jetřichovicích na Děčínsku desítky příslušníků VB a milicionářů ozbrojeni samopaly a vlčáky zde surově rozehnaly tramský potlach,

desítky lidí zmlátily, zabavily stovky artefaktů a osobních věcí. Následovaly výslechy, vyhazovy z práce a další režimem oblíbené represivní praktiky. Nesmíme však zapomenout i na “Velkou dynamitovou show” z roku 1977, kdy si VB vzala za cíl trampské sruby a osady na Brdech. Během jedné lednové noci zde příslušníci a milicionáři zničili i s pomocí výbušnin na desítky trampských příbytků. Dle některých bylo hlavním důvodem to, že mezi prvními signatáři Charty 77 byli i brdští trampové. Řady trampů však od roku 1989 notně prořídly. Možností jak nakládat s volným časem je dnes mnohem víc. Avšak pro ty, pro které byl tramping vždy životním stylem, najdeme i v roce 2015 stát každý pátek na perónu, jak čekají na svůj vlak.

Osobnosti trampské kultury

Prvním z průkopníků trampského románu je jistě JJ Paulík se svým románem Arizona. V zahraničí to byl o několik desítek let dříve Jack London, E.T. Seton, Stevenson, u nás později zakazovaný Foglar. Avšak pravděpodobně největší úspěch i na poli filmu sklidilo Dobrodružství šesti Trampů od dua Rada – Žák. Tento tzv. „skoro muzikál“ – seriál z dílny Pavla Breziny z roku 1969 se pak ovšem stal jen trezorovou záležitostí. Nesmíme však také zapomenout na film Potlach, jenž mapuje československý tramping v uvolněných šedesátých letech. Duem hlavních aktérů jsou jedni z nejuznávanějších trampských písničkářů, bratři Miki a Wabi Ryvola. Kdo by dnes neznal píseň Bedna od Whisky? Tato píseň zlidověla tak, že dnes je možné ji zaslechnout hned v několika verzích. Mladší z bratrů Miki, se pohyboval i v mimotrampských hudebních kruzích a to na Čajích o páté, kde se scházel se svými přáteli, jako byli Karel Kryl, (s nímž chodil na Bechyňskou keramickou školu) nebo Viktor Sodoma z proslulých bigbeatových Matadors. Trampskou hudbou se pak inspirovala i popová, jazzová zpěvačka Eva Olmerová, která se sama za trampku považovala. Tak se i kus trampské hudby dostal na pódium divadla Semafor. Spolupráci se Semaforem a Jiřím Suchým rozvinul i trampský bard a spisovatel Kapitán Kid.

Jednou z největších hudebních událostí trampské komunity se stal festival Porta, který se koná do dnes.

Zdroje:

JANEČEK, Petr a BITTNEROVÁ, Dana. Folklor atomového věku: kolektivně sdílené prvky expresivní kultury v soudobé české společnosti. 1. vyd. Praha: Národní muzeum, 2011. 135 s. ISBN 978-80-7036-315-7.

VLADIMIR 518 a kol. Kmeny 0: městské subkultury a nezávislé společenské proudy před rokem 1989. 1. vyd. V Praze: Bigg Boss & Yinachi, 2013. 739 s. ISBN 978-80-903973-8-5.

VLADIMIR 518 a VESELÝ, Karel. Kmeny: [současné městské subkultury. 1. vyd. V Praze: Bigg Boss & Yinachi, 2011. 517 s. ISBN 978-80-903973-2-3.

LINHART, Tony. Trampský magazín. [online]. [cit. 2015-01-04]. Dostupné z: <http://www.trampsky-magazin.cz/blog/historie-trampske-pisne/>